



Голокост. Біль і пам'ять

Бібліографічний огляд літератури

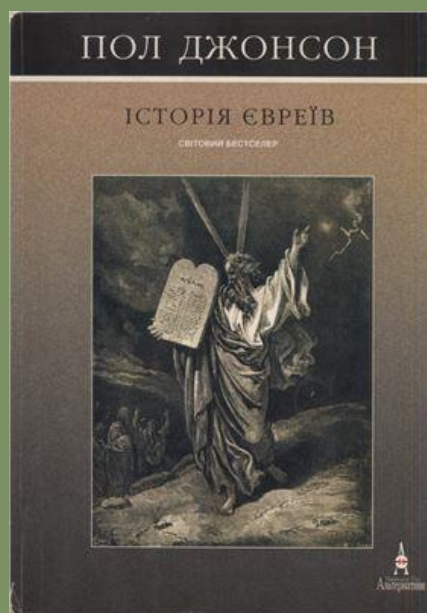
Пам'ять про Голокост необхідна, щоб наші діти ніколи не були жертвами, катями або байдужими спостерігачами.

І. Бауер, ізраїльський історик

У 2005 році Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію № 60/7 "Пам'ять про Голокост", що проголосила 27 січня Міжнародним днем пам'яті жертв Голокосту. Саме 27 січня 1945 року визволили в'язнів найбільшого нацистського табору смерті Аушвіц-Біркенау в Освенцімі. За час існування цього концтабору у ньому загинуло, за різними оцінками, від 1,5 до 2,2 мільйона людей. За загальними оцінками, жертвами масового знищення євреїв під час Другої світової війни, разом з 4,5 мільйонами дорослих, стали 1,5 мільйона дітей. Офіційно визнано, що від 5,5 до 6,1 мільйони євреїв було вбито протягом Голокосту, з них від 2,2 до 2,5 мільйони на території колишнього Радянського Союзу, значною мірою в Україні. Три мільйони осіб було вбито в газових камерах, близько двох мільйонів розстріляно, інші були вбиті іншими методами, померли від голоду, виснаження, примусової праці або екстремальних життєвих умов, в яких вони були змушені перебувати. На сьогодні, Голокост - це уособлення людських страждань і абсолютного зла, універсальний символ трагічної події для всього людства. «Голокост, що призвів до винищення однієї третини євреїв і незліченних жертв з числа представників інших меншин, буде завжди служити всім народам застереженням про небезпеки, що таять у собі ненависть, фанатизм, расизм і упередженість», — йдеться у резолюції Генеральної Асамблеї ООН. Ініціаторами ухвалення документа виступили Ізраїль, Канада, Австралія, Росія і США, а їх співавторами — ще понад 90 держав. Україна приєдналася до цього документу у 2012 році та вперше скромно відзначила Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту.

Зникають покоління, які пережили страхіття масових знищень, жахливу трагедію людства – Голокост. Але пам'ять залишається в документальному і художньому слові. Перед вами книги про злочини проти людства в часи Другої світової війни. У них описано найжахливіші сторінки історії ХХ століття. Читати їх буде нелегко. Читання цих книжок – не задоволення. Це важка психологічна праця душі.

Найбільшого морального і фізичного нищення в роки Другої світової війни зазнав єврейський народ.



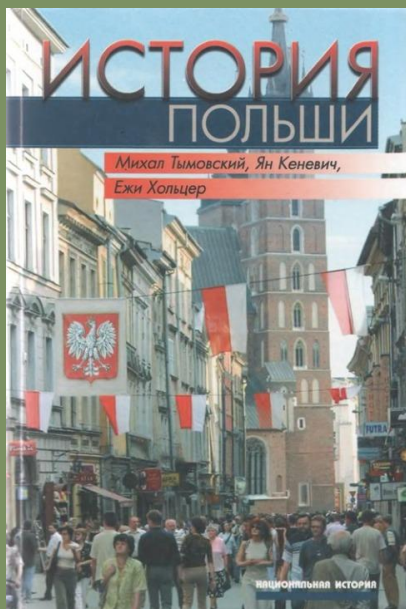
Джонсон Пол. Історія євреїв / Пол Джонсон. - К. : Альтернатива, 2000. - 704 с.

Пол Джонсон - історик і журналіст, автор понад 30 книг, представляє на суд читачів свою книгу "Історія євреїв", в якій досліджує 4000-річну історію єврейського народу від початкових коренів до теперішнього часу, робить свої висновки про роль і значення євреїв у світовій історії.

Безансон А. Лихо століття: Про комунізм, нацизм та унікальність голокосту : переклад з французької / А. Безансон. – К. : Пульсари, 2007. - 136 с.

Два найжорстокіші тоталітарні режими ХХ століття — нацистська Німеччина і комуністичний СРСР — завдали великого лиха мільйонам людей. Ален Безансон доводить типологічну подібність комунізму і нацизму. У своїй книжці автор торкається також голоду в Україні. Він вважає, що мета цієї акції полягала не в бажанні зламати опір селянства, оскільки колективізація зламала його, а в намаганні покласти край національному існуванню українського народу.





Тымовский М. История Польши / М. Тымовский, Я. Кеневич, Е. Хольцер. - М. : Весь Мир, 2004. - 544 с.

У книзі відомих польських істориків викладено історію Польщі, починаючи з X ст. і до наших днів. Книга вийшла в світ вперше в другій половині 80-х років та стала доступна самим полякам лише у 1991 р. У розділі "Угроза фізического уничтожения» автори розповідають про єврейський рух Опору нацистам і про повстання у Варшавському гетто в роки Другої світової війни.

Снайдер Т. Кровавые земли: Европа между Гитлером и Сталиным: пер. с англ. Л. Зурнаджи / Т. Снайдер. – К.: Дуліби. 2015. – 584 с.

У серці Європи посеред ХХ століття нацистський та радянський режими убили близько 14 мільйонів людей. Криваві землі, місце загибелі всіх жертв, охоплюють простір Польщі, Росії, України, Білорусі та Прибалтику. Аушвіц — найвідоміше місце убивств на Кривавих землях. Нині він символізує Голокост. Аушвіц завдячує мемуарам і романам, що їх написали уцілілі в'язні. Значно більше євреїв, переважно польських, задушено газом на інших німецьких фабриках смерті, де загинули майже всі, хоча назви цих таборів згадуються не так часто: Трєблінка, Хелмно, Собібор, Белжець.

Ця книга є історією політичного масового вбивства. Усі 14 мільйонів були жертвами радянської або нацистської винищувальної політики — а часто спільних зусиль Радянського Союзу і нацистської Німеччини — але в жодному разі не жертвами бойових дій між ними.

Книга Т. Снайдера стала світовим бестселером, пережила 29 видань 26 мовами світу.



В історії українського народу багато трагічних сторінок. У Києві розташований один із символів Голокосту – Бабин Яр. Під час німецько-фашистської окупації Києва у 1941 – 1943 роках Бабин Яр став місцем масових розстрілів окупантами мирного населення і радянських військовополонених, євреїв та циган, а також партійних та радянських активістів, підпільників, членів Організації українських націоналістів, порушників комендантської години та інших людей, що не схилили голови перед ворогом.

Упродовж 1941 – 1943 роках у Бабиному Яру було розстріляно 621-го члена ОУН і серед них відому українську поетесу Олену Телігу.



Миронець Н. Олена Теліга / Н. Миронець. – К.: Видавець Н. Брехуненко, 2009. – 64 с. - (Серія: Великі українці)

У книзі в науково-популярній формі розповідається про життєвий і творчий шлях відомої української поетеси, публіцистки і громадської діячки Олени Теліги, розстріляної нацистськими окупантами в Києві, в Бабиному Яру, в лютому 1942 року. Означені основні віхи біографії цієї Великої Українки, становлення її поетичного таланту та світогляду як української націоналістки. Вихована в зросійщеній родині, вона повернулася до своїх національних коренів і стала

полум'яною українською патріоткою, палкою поборницею відновлення самостійної Української держави.

Гроссман В. С. Життя і доля: роман / В. С. Гроссман. - К. Дніпро, 1991. – 831 с.

Василя Гроссмана називали письменником «єврейської долі». Так, він, який до 1941 року не задумувався над своїм єврейством, після трагедії 1941-го перейнявся болем і відчуттям особистої відповідальності за їх долю. Та чи тільки їх? Роман «Життя і доля» проникнутий істинним патріотизмом, свободою духу, непідробною сміливістю вираження думки. Автор стверджує, що саме соціальна покірність веде до створення світу зла, і самим фактом написання цього твору довів, що протистояти тоталітарній системі можливо.





Винничук Ю. П. Танго смерті: роман / Ю. П. Винничук. – Харків: Фоліо, 2013. – 379 с.

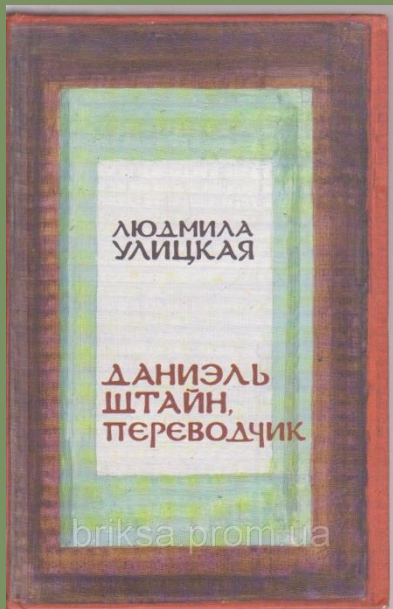
"Танго Смерті" - пригодницько-містичний твір про дружбу чотирьох львів'ян на тлі Голокосту, проведеного нацистами у Львові. Роман складається із двох часових зрізів. Один – це події, які відбуваються у Львові перед війною і під час війни. Це долі чотирьох друзів – українця, поляка, єврея і німця, які переживають різні – веселі й сумні – пригоди. Їхні батьки у 1920-х були розстріляні як солдати армії УНР, а самі герої опиняться перед таким болючим вибором уже в УПА. Другий часовий зріз – початок ХХІ сторіччя. Професор Ярош

вивчає літератури, написані мертвими мовами, зокрема, арканумською. У процесі роботи він виявляє, що давні містичні практики дозволяють щось на кшталт переселення душ - якщо в момент смерті звучала відповідна музика. Виявляється, що ці загадкові ноти звучали і в Янівському концтаборі на території Львова, де було знищене єврейське населення міста... "Танго смерті" - танго "Остання неділя", яке виконував (це історичний факт) під час розстрілів оркестр із в'язнів гетто - кращих львівських музикантів, з європейською чи навіть світовою славою. За словами Винничука, написати роман його змусили рекомендації мовознавця та історика Євгена Наконечного, який багато років вивчав історію львівських євреїв і Голокосту в місті. «Танго смерті» Ю. Винничука став лауреатом премії "Книга року ВВС"-2012 .

Рубина Д. Цыганка: рассказы / Д. Рубина. – М.: Эксмо, 2008. – 320 с.

Трагічна тема єврейського народу звучить у багатьох творах Діни Рубіної, висвітлюючи різні її сторони. Двадцяте століття не щадило нікого - ні поляків, ні росіян, ні татар, а вже євреям і циганам випала найчорніша карта. І стару циганку, яка бачила майбутнє, разом з правнуками-євреями розстріляли в перші дні війни.





Улицкая Л. Даниель Штайн, переводчик / Л. Улицкая. – М.: Эксмо, 2006. – 528 с.

Роман Л. Улицької - літературна сенсація останніх років, написаний у формі листів та документів. Важкий і сумний роман, червоною ниткою якого проходять події Другої світової війни, геноцид євреїв. У центрі твору — дивовижна історія життя єврея Даниеля Штайна, який, працюючи у гестапо, ризикуючи власним життям, рятував людей, зміг вижити і згодом став католицьким священиком. Це не лише розповідь про митарства єврейського народу, в єдиному соціальному організмі тут співіснують євреї і німці, латиші й поляки, американці й росіяни. Картина світу, що виткана автором з поодиноких людських доль, розкриває загальні закономірності буття.

Дубинянский М. Оскар Шиндлер: человек и список / М. Дубинянский // Личности. - 2015. - № 4. - С. 44-59. : фото.

Оскар Шиндлер — людина легенда, мільйонер, успішний комерсант, запальний гравець, автогонщик, авантюрист, «справжній арієць» та... праведник світу, який урятував від смерті в газових камерах більше людей, ніж будь-хто за всю історію війни.

На початку Другої світової німецький промисловець Оскар Шиндлер відкрив у Кракові фабрику з виробництва емальованого посуду. найдешевшою робочою силою були євреї з гетто. Ті з них, кому пощастило потрапити до цієї фабрики, немов витягнули щасливий білет. Оскар Шиндлер, ризикуючи своїм життям, разом зі своєю дружиною, врятував 1300 людей від м'ясорубки третього рейху.

Молодь – повинна знати, пам'ятати ці страшні сторінки історії людства, нашої історії. Ми маємо зробити все, щоб катастрофа не була забута, адже віра, історія, лихоліття, відродження ідуть поруч і створюють єдину картину життя...

Мир і злагода – це головне, що нам потрібно сьогодні. Пам'ятаючи про трагедію минулого, ми з надією дивимося в майбутнє і віримо в нашу державу.

